Atlas Oteli

ATLAS COLLECTION

KÜLTÜR VE MİRAS UNESCO LİSTELERİNDE İZMİR

Kentin belleği, yaşayan kültür ve sorumlu ziyaret rehberi

Geçmişi tanıyalım,
birlikte yaşatalım.

TARİHİ ATLAS OTELİ • İZMİR

KASIM 2026

BAŞLARKEN

İzmir’in mirasını keşfetmek

Bir yapıyı görmek, onun hikâyesini ve çevresindeki yaşamı anlamakla başlar.

İzmir; arkeolojik alanları, liman kültürü, geleneksel çarşıları ve gündelik yaşamıyla çok katmanlı bir kenttir. Bu kitapçık, kültür ve mirası tanımayı; UNESCO listelerindeki statüleri doğru okumayı ve ziyaret sırasında korumaya katkı vermeyi amaçlar.

03–04 **Kültürel miras ve Atlas Oteli’nin kültür envanteri**

05 **Dünya Mirası Listesi ile Geçici Liste arasındaki fark**

06–09 **Bergama ve Efes Dünya Mirası alanları**

10–12 **Birgi, kıyı kaleleri ve İzmir Tarihi Liman Kenti**

13–16 **Yaşayan kültür, ziyaret ilkeleri ve gezi planlama**

17–18 **Kaynaklar ve güncellik notları**

OKUMA NOTU
Gönderilen tanıtım sayfaları temel alınmış; UNESCO statüleri 12 Kasım 2026 tarihinde kontrol edilmiştir.

01 / KAVRAMLAR

Kültürel miras nedir?

Miras; yapılar, eşyalar ve kuşaktan kuşağa aktarılan bilgiyle bir bütündür.

Somut miras

Antik kentler, kaleler, hanlar, ibadet yapıları, müze koleksiyonları ve tarihi kent dokusu geçmişin maddi izlerini taşır. Yapıların çevresi ve özgün kullanım ilişkileri de korunmaya değerdir.

Yaşayan kültür

El sanatları, yerel mutfak, sözlü anlatılar ve toplumsal gelenekler insanların katılımıyla yaşamaya devam eder. Kültürü yalnızca bir gösteriye indirgemeden, onu sürdüren kişilere saygı göstermek gerekir.

Koruma ve aktarım

Bir eseri korumak kadar hikâyesini doğru anlatmak da önemlidir. Kaynağı belirtilen bilgi, izinsiz kopyalanmayan tasarımlar ve yerel ustalığa verilen destek mirasın aktarımını güçlendirir.

TEMEL İLKE

UNESCO listesinde bulunmayan bir kültür varlığı da korunmaya ve tanınmaya değerdir.

Kaynak: [K1] UNESCO 1972 Sözleşmesi; [K8] UNESCO Türkiye Millî Komisyonu.

02 / OTEL VE KÜLTÜREL BELLEK

Atlas Oteli’nde kültürün izleri

Paylaşılan kurumsal kültür envanterinden bir seçki.

Sanatla karşılaşma

Paylaşılan listede Devrim Erbil’in “İstanbul Süleymaniye’den Galata’ya Doğru”, Domenico Morelli’nin “İkonoklastlar” ve Salih Erimez’in karikatür çalışması adları yer alır. Bu liste, eserlerin özgünlük veya mülkiyet doğrulaması niteliğinde değildir.

Geçmişin gündelik eşyaları

19. yüzyıla ait Çanakkale seramikleri ve Osmanlı döneminde kullanılan itfaiye tulumbaları, tanıtım sayfasında tarihi eser başlığı altında sıralanmıştır. Kullanım hikâyeleri, dönemin zanaat ve şehir yaşamını anlamayı kolaylaştırır.

Yerel kimlik ve saygı

Yöresel hediyelik eşya vitrini ve Saat Kulesi tablosu, İzmir kimliğini yansıtan öğeler olarak anılır. Sergi alanlarında eserlere dokunmamak, fotoğraf koşullarını sormak ve sanatçının fikrî haklarına saygı göstermek önemlidir.

KÜLTÜRÜ YAŞATMAK

Yerel ve mevsimlik ürünleri tanımak, ustaların emeğini görünür kılmak ve kaynakları doğru belirtmek.

Kaynak: Kullanıcının paylaştığı “Kültür ve Mirasın Sunumu” sayfası.

03 / LİSTELER

UNESCO Statülerini Doğru Okuyalım

Dünya Mirası Listesi ve Geçici Liste farklı statülerdir.

Dünya Mirası Listesi’ne kayıt, Dünya Miras Komitesi kararıyla gerçekleşir. Geçici Liste ise devletlerin aday göstermeyi değerlendirdiği alanların envanteridir; tek başına Dünya Mirası kaydı anlamına gelmez.

ALAN	STATÜ	YIL
Bergama Çok Katmanlı Kültürel Peyzajı	Dünya Mirası Listesi	2014
Efes	Dünya Mirası Listesi	2015
Birgi Tarihi Kenti	Geçici Liste	2012
İzmir Tarihi Liman Kenti	Geçici Liste	2020
Foça, Çandarlı ve Çeşme kaleleri	Geçici Liste / seri dosya	2026*

* Kaleler, UNESCO’nun 22.06.2026 tarihli “The Genoese Maritime Network” başlıklı güncel Geçici Liste dosyasında yer almaktadır. Önceki tanıtımlarda Foça–Çandarlı için 2013, Çeşme için 2020 tarihleri görülür.

Kaynak: [K1–K6] UNESCO kayıtları. Kontrol: 12.11.2026.

04 / BERGAMA

Bergama: Katmanları Okumak

2014 • Dünya Mirası Listesi • Kültürel peyzaj

Temsilî çizim: anıtsal mimari

Bakırçay Ovası üzerindeki antik Pergamon, dik topoğrafyaya uyarlanmış anıtsal yapıları ve çevresindeki yerleşimlerle birlikte değerlendirilir. Helenistik başkent, sonraki Roma, Bizans ve Osmanlı katmanlarıyla ilişkili bir kültürel peyzajın merkezidir.

Tiyatro, tapınaklar, kütüphane ve teraslar yalnızca tek tek yapılar olarak değil, kentin planlama anlayışının parçaları olarak okunabilir. Asklepion ise Bergama'nın antik dönemdeki sağlık merkezi kimliğini anlamaya yardımcı olur.

BAKARKEN SORUN

Yapılar eğime nasıl yerleşiyor? Kent ile ova arasındaki ilişki ne anlatıyor? Farklı dönemlerin izleri nerede bir araya geliyor?

Kaynak: [K2] UNESCO; [K7] Kültür ve Turizm Bakanlığı.

05 / PEYZAJ VE ZİYARET

Bergama’nın Dokuz Bileşeni

Tek bir tepeyi aşan koruma anlayışı.

Çok katmanlı kent ve kutsal alan

Seri miras; Bergama Çok Katmanlı Kent, Kybele Kaya Kutsal Alanı ve yedi tümülüsle birlikte toplam dokuz bileşenden oluşur. Alanı anlamak, tarihî yapılarla çevredeki peyzaj arasındaki bağları da görmeyi gerektirir.

Tümülüsler ve çevresel bütünlük

İlyas Tepe, Yığma Tepe, İkili, Tavşantepe, X Tepe, A Tepe ve Maltepe tümülüsleri bu bütüne dahildir. Mezar anıtları, yerleşim ile çevresinin tarihsel ilişkisine ışık tutar; hepsi düzenli ziyaret alanı olarak düşünülmemelidir.

Ziyaretinizi planlarken

Akropol ve diğer duraklar için ayrı zaman ayırın. Eğimli ve açık alanlara uygun ayakkabı, su ve güneş koruması hazırlayın. Erişilebilirlik, ulaşım ve güncel ziyaret koşullarını resmî kaynaklardan kontrol edin.

KORUMA DAVRANIŞI

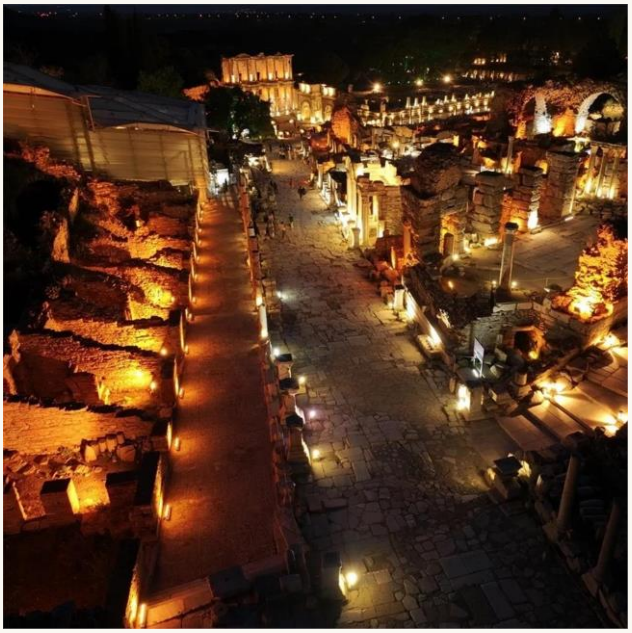
Belirlenmiş güzergâhları izleyin; taşlara, kabartmalara ve koruma sınırlarına müdahale etmeyin.

Kaynak: [K7] Bakanlık; Bergama Alan Başkanlığı yönetim planı.

06 / EFES

Efes: Bir Liman Kentinin Belleği

2015 • Dünya Mirası Listesi • Selçuk

Efes’in yerleşim tarihi, değişen kıyı çizgisi ve limanla kurduğu ilişki üzerinden okunabilir. Celsus Kütüphanesi ve Büyük Tiyatro gibi anıtlar, Roma döneminin kent yaşamına ilişkin güçlü izler sunar.

Alan yalnızca antik kentin anıtsal merkeziyle sınırlı değildir. Çukuriçi Höyük’ten Ayasuluk Tepesi’ne uzanan bileşenler, farklı dönemlerde yerleşim, ticaret ve inanç pratiklerinin nasıl değiştiğini birlikte gösterir.

ZİYARET NOTU

Açık alan koşullarını gözetin; taş yüzeylere tırmanmayın ve koruma işaretlerine uyun.

Kaynak: [K3] UNESCO; [K7] Bakanlık. Fotoğraf: paylaşılan İzmir Gezi Rehberi.

07 / EFES'İN KAPSAMI

Efes'in Dört Bileşeni

Dünya Mirası alanını dört farklı odakla tanıyın.

Çukuriçi Höyük

Tarih öncesi yerleşim ve üretim izleriyle Efes çevresinin uzun süreli iskân geçmişine katkı sağlar. Bir arkeolojik bileşenin listede olması, her zaman serbest ziyaret edilebildiği anlamına gelmez.

Ayasuluk Tepesi

Selçuk Kalesi, St. John Bazilikası, İsa Bey Camii ve çevredeki tarihî odaklarla birlikte farklı inanç ve yerleşim katmanlarını barındırır. Artemision da bu bileşenin kapsamı içinde anılır.

Efes Antik Kenti

Caddeler, kamusal yapılar ve konut alanları, antik şehir yaşamını anlamayı sağlar. Ziyaret sırasında ana güzergâhı takip etmek ve kapalı bölümlere girmemek korumaya katkıdır.

Meryem Ana Evi

İnanç ve ziyaret geleneğiyle ilişkili bu bileşen, alanın kültürel çeşitliliğine katkı sunar. Sessizliğe, ibadet pratiklerine ve yerel ziyaret kurallarına saygı gösterin.

Kaynak: [K3] UNESCO; [K7] Bakanlık, Efes tanıtımı.

08 / BİRGİ

Birgi: Yaşayan Tarihî Doku

2012 • UNESCO Dünya Mirası Geçici Listesi • Ödemiş

Bir yerleşim bütünü olarak miras

Birgi’nin değeri tek bir yapıdan ibaret değildir. Geleneksel konut dokusu, sokaklar, avlular ve anıtsal yapılar bir arada tarihî yerleşimin karakterini oluşturur. Günlük hayat, bu dokunun önemli bir parçasıdır.

Öne çıkan duraklar

Aydınoğlu Mehmet Bey Camii (Ulu Cami) ve Çakırağa Konağı, geleneksel yapı kültürünü tanımak için önemli odaklardır. Ahşap işçiliği, mekân düzeni ve yerleşimin çevreyle ilişkisi dikkatle gözlemlenebilir.

Mahalleye saygılı ziyaret

Konutların kapı ve avlularını izinsiz geçmeyin; insanları fotoğraflamadan önce izin isteyin. Yerel ürün ve zanaatları tercih ederken üreticiye ve kültürel emeğe saygı gösterin.

STATÜ NOTU

Birgi, bu rehberin kontrol tarihinde Geçici Liste’dedir; Dünya Mirası Listesi’ne kayıtlı alan olarak sunulmamalıdır.

Kaynak: [K4] UNESCO Birgi dosyası; kullanıcının paylaştığı tanıtım sayfaları.

09 / KIYI MİRASI

Foça, Çandarlı ve Çeşme kaleleri

Deniz ticareti, liman güvenliği ve kıyı yerleşimleri.

Foça Kalesi

Foça’nın limanları ve savunma yapıları, Ege’deki ticari bağlantıları anlamayı sağlar. Farklı dönemlerde onarım ve eklemeler gören surlar, kentin denizle ilişkisinin fiziksel izleridir.

Çandarlı Kalesi

Dikili ilçesindeki kale ve korunaklı liman çevresi, ticaret ile savunmanın birlikte ele alındığı bir kıyı odağıdır. Düzenli sur çevresi ve kuleleri, yerleşimin savunma düzenini gözlemlemeyi kolaylaştırır.

Çeşme Kalesi

Kale ve liman çevresi, Sakız ile Anadolu arasındaki deniz bağlantıları üzerinden okunabilir. Yapının bugünkü görünümünü tek bir döneme indirgemeden, onarım ve değişim katmanlarıyla değerlendirmek gerekir.

GÜNCEL LİSTE BİLGİSİ

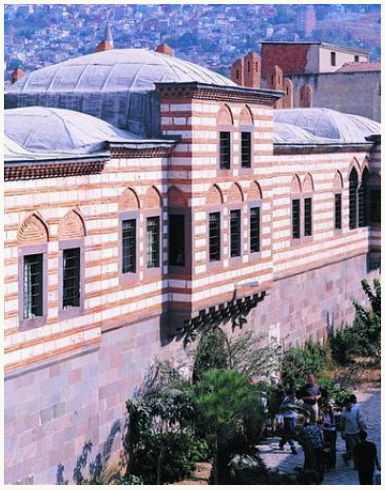
Üç kale, 22 Haziran 2026 tarihli güncel seri Geçici Liste dosyasının bileşenleri arasındadır; statüleri Dünya Mirası kaydı değildir.

Kaynak: [K6] UNESCO, Ceneviz Denizcilik Ağı Geçici Liste dosyası (2026).

10 / KENT MERKEZİ

İzmir Tarihi Liman Kenti

2020 • UNESCO Dünya Mirası Geçici Listesi

Kemeraltı ve çevresi, ticaretin, inançların ve gündelik yaşamın bir arada biçimlendirdiği bir kent dokusudur. Hanlar, pasajlar, dükkânlar ve ibadet yapıları liman kentinin çok kültürlü geçmişini anlamaya yardımcı olur.

Agora, Kadifekale ve tarihî çarşı arasındaki ilişkiler, İzmir'in farklı dönemlerini birlikte okumaya imkân verir. Yalnızca anıtları değil; sokak ölçeğini, ticari yaşamı ve kamusal alanları da gözlemleyin.

YAŞAYAN BİR ALANDASINIZ

Esnafın çalışma alanını, mahalle sakinlerinin gündelik yaşamını ve ibadet saatlerini gözetin; giriş kurallarını yerinde kontrol edin.

Kaynak: [K5] UNESCO. Görseller: paylaşılan İzmir Gezi Rehberi.

11 / YEREL YAŞAM

Yaşayan Kültür ve Yerel Mutfak

Kültür; yemek, zanaat ve gündelik ilişkiler içinde de aktarılır.

Yerel ve mevsimlik tatları tanımak

İzmir'in pazarları, fırınları ve küçük işletmeleri; ürünler, tarifler ve üretim alışkanlıkları üzerinden kültürel çeşitlilik sunar. Bir yemeğin hikâyesini sormak ve mevsimlik ürünleri tercih etmek yerel bilgiye görünürlük kazandırır.

Ustalığa ve fikrî haklara saygı

El sanatlarını yalnızca bir hediyelik olarak görmeyin. Üreticinin tekniğini ve emeğini tanıyın; izinsiz kopyalanmış tasarımlardan kaçının. Kültürel bir motifin veya anlatının kaynağını belirtmek, doğru aktarımı destekler.

Kapsayıcı bir deneyim

Beslenme tercihleri, alerjenler ve erişim ihtiyaçları için işletmeyle önceden görüşün. Yerel yaşamı fotoğraflarken izin isteyin; kültürel farklılıkları yargılamadan ve ötekileştirmeden yaklaşın.

KÜÇÜK TERCİH, YEREL KATKI

Yerel işletmeleri destekleyin, gereksiz tüketimi azaltın ve kültürel çeşitliliği saygıyla tanıyın.

Kaynak: Kullanıcının "Kültür ve Mirasın Sunumu" belgesi; sorumlu ziyaret önerileri.

12 / DAVRANIŞ REHBERİ

Miras alanlarında sorumlu ziyaret

İyi bir ziyaret, ardında zarar bırakmaz.

Dokunmadan ve iz bırakmadan

Duvarlara yazı yazmayın; taş, seramik veya bitki almayın. Tarihî yüzeylere tırmanmayın. Bir buluntu fark ederseniz yerinden kaldırmadan görevliye bildirin.

İzinleri ve sınırları gözeterek

Fotoğraf, flaş, tripod ve drone kullanımında alanın güncel kurallarına uyun. İbadet mekânlarında kıyafet, sessizlik ve ziyaret saatlerine dikkat edin; kapalı alanlara girmeyin.

Yükü azaltarak

Su şişenizi yeniden kullanın, atıklarınızı uygun noktaya bırakın. Yoğun saatler dışında ziyaret planlayın; mümkünse yürüyüş ve toplu ulaşım seçeneklerini değerlendirin. Yerel rehberlerden bilgi alın.

HATIRLAYIN

Bir fotoğraf için güvenliği, eseri veya yaşayan kültürün mahremiyetini riske atmayın.

Kaynak: [K1] Koruma ilkeleri ve rehber için hazırlanmış uygulama önerileri.

13 / SÜRDÜRÜLEBİLİR TURİZM

Oteller Kültürel Mirası Nasıl Destekler?

Kurum içinde değerlendirilebilecek uygulama önerileri.

Doğru ve kaynaklı tanıtım

Resepsiyon ve dijital rehberlerde Dünya Mirası ile Geçici Liste ayrımını koruyun. Eser, sanatçı ve üretici bilgilerinde kaynak belirtin; süreli bilgileri düzenli gözden geçirin.

Yerel katılım ve etik tedarik

Yerel rehber, üretici, sanatçı ve zanaatkârlarla adil iş birlikleri geliştirin. Tanıtımlarda toplulukların onayını ve fikrî haklarını gözetin; kültürü tek tip bir gösteriye dönüştürmeyin.

Koruyucu günlük işleyiş

Sergilenen objelerin envanterini ve uygun bakım koşullarını takip edin. Personelin tarihî yapıya ve eserlere zarar vermeyen temizlik yöntemlerini bilmesini sağlayın. Koruma gerektiren müdahaleleri uzmanlara bırakın.

İZLEME ÖNERİSİ

Tanıtım bilgilerinin güncelliğini, yerel iş birliklerini ve ziyaretçi geri bildirimlerini düzenli değerlendirin.

Bu sayfa, gerçekleşmiş uygulama veya sertifikasyon beyanı değildir.

14 / PRATİK PLANLAMA

Zamanınıza Göre Gezi Planlayın

Aşağıdaki öneriler bir zaman çizelgesi değil, rota çerçevesidir.

Kent içinde kısa bir rota

Konak ve Kemeraltı çevresini yürüyerek keşfetmeyi düşünün. İlginize ve güncel açılış durumuna göre Agora veya bir müze ekleyin. İbadet mekânlarını ziyaret ederken uygun saatleri seçin.

Bir gün ayırabileceğiniz alanlar

Bergama, Selçuk–Efes veya Birgi için ayrı gün planlamak, ziyaretin yoğunluğunu azaltabilir. Bu bölgeleri tek güne sıkıştırmak yerine ilgi alanınıza göre bir odak seçin.

Yola çıkmadan önce

Bilet ve saatleri, mevsim koşullarını, ulaşımı ve basamaksız erişimi kontrol edin. Taş zeminler ve yokuşlar için kişisel ihtiyaçlarınızı gözetin; ayrıntılı erişim bilgisi için alan yönetimiyle görüşün.

ATLAS OTELİ

Rota ve ulaşım bilgisi için resepsiyondan yönlendirme isteyebilirsiniz.
www.atlasoteli.com.tr

Ulaşım, açılış ve erişilebilirlik bilgileri için güncel resmî kaynakları kullanın.

KAYNAKÇA / 1

Kaynaklar ve Okuma Önerileri

Dijital dosyada “Kaynağı aç” bağlantıları tıklanabilir.

[K1] UNESCO — 1972 Dünya Mirası Sözleşmesi

Mirasın tanımı, korunması ve gelecek kuşaklara aktarılması.
Kaynağı aç

[K2] UNESCO — Pergamon and its Multi-Layered Cultural Landscape

Bergama’nın Dünya Mirası kaydı, 2014.
Kaynağı aç

[K3] UNESCO — Ephesus

Efes’in Dünya Mirası kaydı, 2015.
Kaynağı aç

[K4] UNESCO — Historic Town of Birgi

Birgi’nin Geçici Liste dosyası, 2012.
Kaynağı aç

[K5] UNESCO — The Historical Port City of Izmir

İzmir Tarihi Liman Kenti Geçici Liste dosyası, 2020.
Kaynağı aç

KAYNAKÇA / 2

Kaynaklar ve Okuma Önerileri

Dijital dosyada “Kaynağı aç” bağlantıları tıklanabilir.

[K6] UNESCO — The Genoese Maritime Network

Foça, Çandarlı ve Çeşme’yi içeren güncel seri dosya, 22.06.2026.
Kaynağı aç

[K7] Kültür ve Turizm Bakanlığı — İzmir’in mirası

Alan bileşenleri ve yerel tanıtım; tarihli bilgilerin güncelliği UNESCO ile karşılaştırılmıştır.
Kaynağı aç

[K8] UNESCO Türkiye Millî Komisyonu

Dünya Mirası ve Geçici Liste hakkında Türkçe açıklamalar.
Kaynağı aç

[K9] Bergama Alan Başkanlığı

Bergama’nın dokuz bileşeni ve kültürel peyzaj yaklaşımı.
Kaynağı aç

[K10] Bakanlık — Efes’in dört bileşeni

Çukuriçi Höyük, Ayasuluk Tepesi, Efes Antik Kenti ve Meryem Ana Evi.
Kaynağı aç

Güncellik kontrolü: 12.11.2026. Tasarım ve görseller: kullanıcının paylaştığı Atlas Oteli Doğa ve Biyoçeşitlilik Rehberi ve İzmir Gezi Rehberi. Ek içerik: paylaşılan kültür envanteri ve tanıtım sayfaları. Fotoğraflar görsel olarak eklenmiştir; metinler ve şemalar düzenlenebilirdir.